אע"ג דלא שהה כדי לאפות

מותר מיד מפני שהן מחליפין סברוה הא מני רבי יהודה היא דאמר חמץ אחר הפסח דאורייתא וקתני מפני שהן מחליפין אלמא לא שביק התירא ואכיל איסורא, ממאי דלמא ר"ש היא דאמר חמץ אחר הפסח דרבנן וכי מקילינן, בדרבנן, בדאורייתא לא מקילינן, ותהוי נמי ר"ש מי קתני שאני אומר החליפו מפני שמחליפין קתני דודאי מחליפין ומה בדרבנן לא שביק התירא ואכיל איסורא, בדאורייתא לא כ"ש, לימא מסייע ליה *הכל שוחטין ואפילו כותי ואפילו ערל ואפילו ישראל מומר האי ערל ה"ד אילימא שמתו אחיו מחמת מילה האי ישראל מעליא הוא אלא פשיטא מומר לערלות וקא סבר מומר לדבר אחד לא הוי מומר לכל התורה כולה, אימא סיפא ואפילו ישראל מומר האי מומר ה"ד אי מומר לדבר אחר היינו מומר לערלות אלא לאו מומר לאותו דבר וכדרבא? לא לעולם אימא לך מומר לאותו דבר לא, מ"ט, כיון דדרש ביה, כהתירא דמי ליה, אלא מומר לעבודת כוכבים וכדרב ענן דאמר רב ענן אמר שמואל ישראל מומר לעבודת כוכבים מותר לאכול משחיטתו. **גופא** אמר רב ענן אמר שמואל ישראל מומר לעבודת כוכבים מותר לאכול משחיטתו שכן מצינו ביהושפט מלך יהודה שנהנה מסעודת אחאב שנאמר °ויזבח לו אחאב צאן ובקר לרוב ולעם אשר עמו ויסיתהו לעלות אל רמות גלעד ודלמא מיזבח זבח מיכל לא אכל? ויסיתהו כתיב, ודלמא בדברים? אין הסתה בדברים, ולא והכתיב °כי יסיתך אחיך? באכילה ובשתיה, והכתיב °ותסיתני בו לבלעו חנם? למעלה שאני, ודלמא משתא אשתי, מיכל לא אכל? מאי שנא שתיה דאמרינן מומר לעבודת כוכבים לא הוי מומר לכל התורה כולה, אכילה נמי מומר לעבודת כוכבים לא הוי מומר לכל התורה כולה, הכי השתא שתיה סתם יינן הוא *ועדיין לא נאסר יינן של עובדי כוכבים אבל אכילה אימא לך מומר לעבודת כוכבים הוי מומר לכל התורה כולה? איבעית אימא לאו אורחיה דמלכא משתיא בלא מיכלא ואיבעית אימא ויזבח ויסיתהו כתיב במה הסיתו בזביחה, ודלמא עובדיה זבח? לרוב כתיב, עובדיה לא הוה ספיק ודלמא שבעת אלפים זבוח דכתיב °והשארתי בישראל שבעת אלפים כל הברכים אשר לא כרעו לבעל וגו'? טמורי הוו מיטמרי מאיזבל, ודלמא גברי דאחאב הוו מעלו? לא ס"ד דכתיב °מושל מקשיב על דבר שקר כל משרתיו רשעים, ודלמא גברי דיהושפט נמי לא הוו מעלו: זבוח גברי דאחאב אכול גברי דיהושפט, זבוח עובדיה אכל יהושפט? לא סלקא דעתך מדמושל מקשיב על דבר שקר כל משרתיו רשעים הא לדבר אמת משרתיו צדיקים, ודלמא זבוח גברי דאחאב, אכל אחאב וגבריה, זבוח גברי דיהושפט, אכל יהושפט וגבריה?

לא

תורה אור

דה"ב יח
דברים יג
איוב ב
מלכים א יט
משלי כט

מותר מיד · ואע"ג דלא שהה כדי לאפות דודאי עבר עליה הפסח מותר לנכרים לאכול מחמץ מיד : **מפני שהן מחליפין** · בשל עובדי כוכבים דכיון דמצי לאכול התירא, דחמץ של עובד כוכבים שעבר עליו הפסח מותר, לא אכיל דידיה דחמץ של ישראל שעבר עליו הפסח אסור ואע"ג דהשתא נמי איסורא הוא לגביה דהא מתהני מחמץ שעבר עליו הפסח דאי לא דיהיב ליה לעובד כוכבים לא הוה יהיב ליה דידיה אפ"ה כל מה דמצי למעבד בהיתרא פורתא עביד, ולדידן מיהא שרי דאין לך איסור הנאה תופס חליפין חוץ מעבודת כוכבים והקדש ושביעית/וי"א שאף לעצמו מותר וטעות הוא בידם דא"כ מליט דמים (1)לחמץ בפסח' (2)ולאסור הנסקל שאם רצה מוכרו לעובד כוכבים ותנן האוכל תרומת חמץ בפסח פטור מן התשלומין ומדמי עצים* : א] (*כרבי) יהודה בפ' כל שעה (פסחים כח:) : **איסור דאורייתא** · ואע"ג דאורייתא היא סמכינן אהחליפו : **בדאורייתא לא מקילינן** · כגון נבלה : **מי קתני שאני אומר החליפו** · דהוי משמע דלא פשיטא לן דהחליפו ואכן הוא דתלינן לקולא משום דאיסור דרבנן הוא : **מפני שהן מחליפין קתני דודאי מחליפין** · וא"כ אוקמינן לה כר"ש כ"ש דמסייע ליה טפי לרבא דהשתא ומה בדרבנן דקילא איסורא ידעינן בהו דהיכא דמשכח היתרא לא אכל איסורא דרבנן כ"ש נבלה דאורייתא : **לימא מסייע ליה** · לרבא : **מומר לערלות** · מבעט במצוה זו : **לא הוי מומר לכל התורה כולה** · ושחיטתו שפיר : **אי מומר לדבר אחר** · למצוה אחרת דלא לשחיטה ולא ראינוהו מומר לנבלות : **לאותו דבר** · לנבילות לתיאבון ואיצטריך לאשמועינן דאפילו למצוה דחשיד עלה כי מזמנא ליה היתירא סמכינן עליה : **כהיתירא דמי ליה** · וליכא למימר לא שביק היתירא ואכיל איסורא דהא (א) היתירא חשיב ליה : **אלא מומר** · דקתני לעבודת כוכבים ואיצטריך לאשמועינן משום דאמר מר חמורה עבודת כוכבים שכל ב] הכופר בה כמודה בכל התורה כולה ואפ"ה סמכינן עליה כרב ענן כו' : אחאב וסיעתו חזינן בהו דעובדי עבודת כוכבים הוו ובנבלה לא אשכחן בהו דפקרי ואיכא למימר דיצרא דעבודת כוכבים תקיף עלייהו ג] ויהושפט צדיק גמור היה : **מיזבח זבח** · שהיה סבור שיאכל ד] עמו : **מיכל לא אכל** · יהושפט : **ויסיתהו** · לעלות ה] על רמות (לראות) גלעד : **למעלה שאני** · דאין אכילה לפניו, אבל אדם דצריך לאכילה עיקר הסתה דידיה באכילה ושתיה : **מאי שנא שתיה** · תירוצא הוא : **אכילה נמי** · בניחותא : **סתם יינם הוא** · שלא ראינוהו שנסכו לעבודת כוכבים דליתסר ו] דכתיב (דברים לב) ישתו יין נסיכם ואפילו חשבת ליה מומר לכל התורה כולה שרי דעדיין לא נאסר ז] יינם של עובדי כוכבים דמי"ח דבר דתלמידי שמאי והלל הוא : **לא הוה ספיק** · לא היה מספיק לזבח לשחוט לכולם : **שבעת אלפים** (ב) **הברכים אשר לא כרעו לבעל** · באחאב כתיב : **גברי דאחאב** · הממונים על ביתו ושוחטין לו וכיון דהוו בבית אחאב לא הוו יראין מאיזבל דהא עובדיה ממונה על ביתו וצדיק גמור היה :

לא

מותר מיד מפני שהן מחליפין · פירוש מותר בהנאה למוכרו או להאכילו לפועלים עובדי כוכבים או לכלבים אבל לישראל אסור באכילה דגזרו על פתן של עובדי כוכבים *א"נ כדפירש ר"ת דבבלק איירי דמותר באכילה והשתא א"ש דלא תקשי *היכי סברוה דאתיא כרבי יהודה הא אית ליה בפ' כל שעה (פסחים דף כח:) דחמץ של עובד כוכבים שעבר עליו הפסח אסור בהנאה אלא בבלק איירי ומחלפי בבלק של עובדי כוכבים שלנו אחר הפסח ומותר מיד דקאמר היינו כשיעור לישה ומה שפירש בקונטרס שמרויחין דלדידן מיהא שרי דאין תופס את דמיו דדוקא לדידיה אסור שבא לו מחמת חמץ בפסח ונראה שמרויחין נמי לגבי דידהו למאי דס"ד השתא דהוי דאורייתא דבחליפין לא אסור אלא מדרבנן כמו שפירש בקונטרס בע"ז בפרק רבי ישמעאל (דף נד:) גבי כי חרם הוא ודריש הוא למעוטי ערלה וכלאי הכרם שאם מכרם וקדש בדמיהם מקודשת ופי' בקונטרס דדוקא בקדושי אשה אבל בשאר חליפין אסור מדרבנן ונראה שפשוט לו לרש"י דאסור מדרבנן מטעם שפירש כאן דא"כ מליט דמים לחמץ בפסח ואין זה דיוקא דאפילו יהו הדמים מותרין כשמכרן מ"מ כיון דלכתחלה אסור למכור לאו בר דמים הוא ומיהו נראה שיש לאסור מדרבנן דבנדרים פרק השותפין (דף מז:) בעי רמי בר חמא קונם פירות הללו על פלוני מהו בחליפין ת"ש המקדש בערלה ט' מכרן וקדש בדמיהן מקודשת ש"מ דחליפי איסורי הנאה מותרין ודחי דלמא לכתחלה הוא דלא הא דיעבד עבד ח] *ומיהו אע"ג דבשאר חליפין אסור באשה שרי משום פריה ורביה א"נ לא אסרו אלא כגון פירות וכלים שהוא דבר הניכר ונראה וא"ת מאי פריך בריש פרק בתרא דע"ז (דף סב.) גבי השוכר ט] הפועל לעשות עמו (ג) יין נסך שכרו אסור מ"ט אילימא משום דיין נסך אסור בהנאה שכרו נמי אסור והרי ערלה וכלאי הכרם דאסור בהנאה ותנן מכרם וקדש בדמיהם מקודשת ומאי קושיא הא לכתחלה *אסור ליהנות וי"ל דמשמע ליה שכרו אסור גם לאחרים כמו יין נסך עצמו והכי פריך שפיר דאי אסור גם לאחרים כמו יין נסך אמאי מקודשת כיון דגם היא אסורה ליהנות וכהי דאמרינן בריש כל שעה (פסחים דף כח:) המקדש בשעות דרבנן וחמץ דרבנן דחוששין לקדושין מ"מ מקודשת גמורה לא הויא דאם בא אחר וקדשה חוששין לקידושי שניהם : **שמתו** אחיו מחמת מילה · שנימולו כשהן גדולים ומתו דאי בשמיני דלמא משום דלא נבלע בהם הדם כדאמר במסכת שבת (דף קלד.) א"כ אפילו בשמיני וכגון שהגיע בהן ולא שנבלע בהן דמן : **אלא** מומר לאותו דבר · ולתיאבון דאי להכעיס פשיטא דפסולה: **מומר** לעבודת כוכבים מותר לאכול משחיטתו · תימה דבפרק בתרא דהוריות (דף יא.) פליגי בה רב אחא ורבינא במומר להכעיס אי הוי צדוקי או מומר אבל עובד עבודת כוכבים לכולי עלמא הוי צדוקי ולקמן (דף יג.) תני שחיטת צדוקי לעבודת כוכבי' י"ל דלצדוקי דלקמן היינו לעבודת כוכבים שעובד לכוכבים תמיד:

סל

עיין ר"מ

[עיין תוס' פסחים כט: ד"ה סדר כיס]

יד א ב טוש"ע י"ד סימן ב סעיף ז :

[פסחים לה:]
[תוס' רפ"א לקמן ס:]
נ"ל כרבי

[סנהדרין קג.]

* * *

שיטה מקובצת

א] ר' יהודה בפ' כל שעה חמץ של ישראל שעבר עליו הפסח אסור מדאורייתא ואע"ג דאיסורא דאורייתא היא סמכינן אהחליפו ש"מ פשיטא לן דמחליפין · בדאורייתא לא מקילינן וכו' : ב] דאמר מר חמורה עבודת כוכבים שכל המודה בה ככופר בכל התורה כולה ואפי' הכי : ג] דעבודת כוכבים תקיף עלייהו ויהושפט · נ"ב נ"א בס"י עלייהו יהושפט וכו' : ד] שהיה סבור שיאכל יהושפט עמו : ה] ויסיתהו לעלות לרמות גלעד הס"ד ומה"ד באכילה ושתיה תירוצא הוא הס"ד ומה"ד למעלה שאני : ו] שנסכו לעבודת כוכבים דליתסר מדאורייתא דכתיב ישתו יין נסיכם : ז] דעדיין לא נאסר סתם יינם : ח] הא דיעבד עבד ואע"ג דבשאר חליפין אסור באשה : ט] גבי השוכר את הפועל לעשות עמו ביין נסך :

* * *

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה כהיתירא וכו' דהא כהיתירא : (ב) ד"ה ז' אלפים כל הברכים : (ג) תוס' ד"ה מוכר וכו' לעשות עמו ביין נסך :

* * *

גליון הש"ס

גמ' לא ס"ד דכתיב מושל מקשיב וכו' · אין למדין מן הכללות לא ולמד מדורו של יהויקים ודור של צדקיה כדאיתא בסנהדרין דף קג. ועיין [illegible] ח"ה פ"ג

רבינו גרשום

עוברי עבירה ולמה קורא אותן עוברי עבירה שעוברין בלאו דלא יראה : הא מני ר' יהודה היא דאמר חמץ אחר הפסח וכו' · במסכת פסחים דר' יהודה סבר תלתא לאוי כתיבי חד לפני זמנו משש שעות ולמעלה וחד בתוך זמנו וחד לאחר זמנו דאי הגיה אותו ועבר עליו הפסח אסור : וכי מקילינן בדרבנן · כגון חמץ אחר הפסח אבל שחיטה דאורייתא לא מקילינן : לימא מסייע' ליה הכל שוחטי' כלומר לרבא מסייעא דאמר מומר אוכל נבילות לתיאבון בודק סכין ונותן לו ומותר לאכול משחיטתו: אלא פשיטא מומר לערלות · כלומר ישראל הוא אלא שאינו רוצה למול : כיון דדרש ביה · כלומר דרגיל לאכול נבילות : סתם יינם הוא · כלומר זהו סתם יינם שלא פירש לנסך יינו לע"ז : ועובדיה לא הוה ספק לזבוח ליהושפט ולגבריה ודלמא גבריה דאחאב הוו מעלו · כלומר והם שחטו ליהושפט וגבריה

מסקנות הסוגיות

מבנה (עז ה.)

מסקנות הסוגיות
בדנין מומר לאותו דבר ומומר לעבודה כוכבים

נושא

- דינו של ר' ענן: ישראל מומר לע"ז מותר לאכול משחיטתו
- יהושפט בסעודת אחאב

דינו של ר' ענן מומר לע בודה זרה מותר לאכול משחיטתו (עז סוף ה.)

מבנה

נסיונות לדחות את המקור לדינו של ר' ענן